
РЕЦЕНЗІЇ

Олена Анатоліївна ЗОРІНА

доктор економічних наук, професор,
Національна академія статистики, обліку та аудиту

РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ

**«ІНФОРМАЦІЙНИЙ КОМПЛЕКС ОБЛІКОВОЇ СИСТЕМИ ТА ЗВІТНІСТЬ В УКРАЇНІ»
КАНДИДАТА ЕКОНОМІЧНИХ НАУК, ГОЛОВНОГО БУХГАЛТЕРА ТОВ «НЬЮ-ПАРІС»
БЕЗВЕРХОГО К. В. ТА КАНДИДАТА ЕКОНОМІЧНИХ НАУК, ДОЦЕНТА, ДОЦЕНТА
КАФЕДРИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ХДУХТ БОЧУЛІ Т. В.**

Сучасний етап розвитку облікової науки демонструє багатовекторність пропозицій кращими представниками вченої спільноти, які опікуються питанням розвитку системи бухгалтерського обліку. Ключовою зміною, яка стала основою перетворень в облікових процесах, є широка технологізація, інформатизація та інтелектуалізація суспільно-економічних процесів. Суттєво змінилися форма бухгалтерського обліку, організація складання, передачі та зберігання обліково-звітної інформації.

Останнім часом наукові публікації орієнтовані на виклад нової концепції бухгалтерського обліку, в межах якої будуть найкраще реалізовані ідеї сучасності та узгоджені непрості умови ведення бізнесу на всіх рівнях. Ера інформації перейшла в новий якісний стан – еру споживача. Інформація сьогодні не має жодної корисності, якщо немає замовника на неї. Фінансова звітність втрачає свою ефективність, коли поширюється ідея альтернативних інформаційно-звітних джерел. Вибагливість сучасного суспільства зумовила перетворення всіх інформаційних процесів, і в цих умовах виграти може тільки той бізнес, який вчасно адаптувався до нових вимог.

Актуальність теми обліково-звітної забезпечення пояснюється зміною не лише самої облікової ідеології, а запровадженням у вітчизняній практиці міжнародних стандартів фінансової звітності як об'єктивної потреби наслідувати провідний зарубіжний досвід і неспроможності й надалі ігнорувати невідповідність порядку складання фінансової звітності реальним потребам інституцій всіх видів та рівнів.

Монографія Безверхого К. В. та Бочулі Т. В. є цікавою, закінченою, оригінальною науковою працею, у якій розкрито думку стосовно нового етапу розвитку системи бухгалтерського обліку в Україні, її адаптації та відповідності міжнародним стандартам фінансової звітності, що сьогодні є еталоном правил складання підсумкової обліково-звітної інформації та організації інформаційного комплексу облікової системи як потужної інформаційно-комунікаційної платформи бізнесу на мікро- та макрорівнях. Матеріал викладено логічно, стисло та зрозуміло. Привертає до себе увагу цінність внесених авторами пропозицій, які покликані оптимізувати чинну облікову систему, розвинути її функціональні можливості, орієнтувати на вимоги науки та практики.

Проблема, узята до розгляду в монографії, привертає увагу багатьох дослідників як в Україні, так і в усьому світі. У праці питання ідей нових концепцій, теорій, видів бухгалтерського обліку розглянуто з точки зору впливу нових видів обліку на організацію інформаційної системи суб'єкта господарювання. Висловлена й власна позиція стосовно кардинальних перетворень у системі бухгалтерського обліку. Окремо наведено поняття предмета, який за останній час набув нового значення та викладений у різних інтерпретаціях. Автори пов'язують предмет бухгалтерського обліку з інформацією, аргументуючи свою думку тим, що саме вона є джерелом, об'єктом та засобом складання фінансової звітності, адже предмет бухгалтерського обліку під впливом змін трактується сьогодні в усіх аспектах, які охоплюють передусім нематеріальні критерії.

Беззаперечний інтерес до результатів викладеного в монографії дослідження обумовлений їх новачією, актуальністю, адаптованістю під теорію й практику сучасного обліку,

відповідністю реальним потребам сучасності в новому баченні традиційних процесів і явищ. Авторам вдалося сформулювати нове знання, в якому узагальнено найкращі ідеї провідних учених сучасності, актуалізовано міркування стосовно фінансової звітності, розвинуто бачення нового ракурсу обліково-інформаційного забезпечення.

Монографія складається зі вступу, трьох логічно пов'язаних розділів, у яких внесено пропозиції та рекомендації щодо удосконалення чинної теорії та практики облікового процесу і складання фінансової звітності, змінено уявлення про облікову систему шляхом надання їй рис інформаційного комплексу, викладено сучасне бачення організації обліково-звітного забезпечення та критично оцінено реалії складання фінансової звітності під впливом законодавчих та методологічних змін, висновків за кожним розділом і монографією загалом та списку використаних джерел.

У першому розділі монографії «Базис інтеграційних процесів у еволюції облікової інформації» авторами розкрито основні погляди та підходи до організації системи бухгалтерського обліку, через демонстрацію динамічних змін у видах бухгалтерського обліку, розвиток яких пояснено об'єктивною потребою його реорганізації та адаптації до інтересів різних інституцій. Запропоновано складання загальної та орієнтовано-цільової звітності. Орієнтовано-цільова звітність призначена для вузького кола користувачів, які чинять керівний вплив на діяльність суб'єкта господарювання і потребують не стандартних узагальнених даних, а повної обізнаності щодо стану справ, перспектив розвитку та ймовірних обмежень діяльності. Наведено характеристики принципів бухгалтерського обліку, які розкривають передусім його інформаційну функцію. Облікова система характеризується як інтегроване утворення з потужним функціоналом, здатним обслуговувати всі інформаційно-комунікаційні процеси на мікро- та макрорівнях. Запропоновано класифікацію облікових систем залежно від основних ієрархічних одиниць (тип-клас-сімейство-вид). Облікова система подана як інформаційний комплекс, що налагоджений як комунікаційно-координаційне формування, багатовимірна структура, призначений для обслуговування всіх інформаційних процесів, сформованих під нове бачення облікового процесу. У релевантній обліковій інформації виокремлено поняття інформаційного потенціалу як такого, що має додаткову корисність для управлінських рішень та процесів. Розвинуто попередні дослідження щодо технологічної платформи облікової системи. Наведено структурну схему інформаційного постачання, порядок формування бази даних і схематичну структуру стандартної облікової програми з конкретизацією інформаційних зв'язків. Загалом матеріал першого розділу монографії дозволяє ознайомитися з іншим баченням стосовно формування обліково-звітного забезпечення як сукупності взаємопов'язаних техніко-технологічних, організаційних і управлінських структур у їх інформаційному вираженні, адаптованого для розробки (вибору) управлінської стратегії та її ефективної реалізації.

У другому розділі «Теоретико-методичні засади формування фінансової звітності в Україні» монографії основна увага звертається на питання удосконалення підготовки та подання фінансової звітності вітчизняними суб'єктами господарювання, що повинні сьогодні пристосовуватися до мінливості нормативно-правового регулювання. Новацією часу, яка сколихнула чинний устрій бухгалтерського обліку, стало довгоочікуване ухвалення першого національного положення бухгалтерського обліку, що орієнтоване на провідний зарубіжний досвід у частині застосування міжнародних стандартів фінансової звітності. Обґрунтовано доведена деяка невідповідність чинної практики складання фінансової звітності за першим національним стандартом вимогам міжнародних стандартів для всіх підприємств - від малих до великих. Наведено міркування стосовно окремих положень національного стандарту та оцінено їх суттєвість для вітчизняної практики. Запропоновано власне бачення розробки питання щодо розкриття у фінансовій звітності важливого показника фінансово-господарської діяльності - чистого прибутку (збитку) українських підприємств. Розроблено алгоритм відображення його розрахунку, в основі якого лежать показники фінансової звітності. Опрацьовано Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності українськими підприємствами, застосування яких є потребою роботи облікових служб з підготовки фінансової звітності та її пропозиції до розгляду широкому загалу користувачів. Результати дослідження поглиблено усебічним аналізом методичних рекомендацій не тільки з точки зору їх загальних аспектів, а насамперед пристосованості до реальної практики,

наявності виявів асиметричності та суперечностей при запровадженні у процес складання звітної інформації.

Третій розділ «Сучасні зміни фінансової звітності в Україні» орієнтує увагу на розгляд відмінних положень бухгалтерського обліку у національних та міжнародних стандартах. Останні є визначальною передумовою всеосяжної модифікації результату роботи облікової системи (фінансової звітності) щодо виняткових об'єктів бухгалтерського обліку. З орієнтацією на практику розроблено адаптивний алгоритм трансформації фінансової звітності, складеної за національними стандартами, до вимог МСФЗ. Це стало основою для запровадження методики поетапної трансформації звітної інформації у формат МСФЗ як потреби часу, в якому зовнішні та внутрішні користувачі висувають вищі вимоги до фінансової звітності українських підприємств. Детально опрацьоване питання щодо становлення такого виду фінансової звітності, як консолідована, та її ролі у динаміці бізнесу і фінансовому ринку, що у сукупності дало розвиток інституту консолідованої фінансової звітності. Продовжено дослідження національних стандартів бухгалтерського обліку в частині аспектів консолідованої фінансової звітності. Внесено пропозиції стосовно алгоритму складання консолідованої фінансової звітності українськими підприємствами, що викликано об'єктивною потребою забезпечити сучасні запити практики якісно новою базою для провадження діяльності та всебічної підтримки належного інформаційного забезпечення всіх зацікавлених груп користувачів.

Слід підкреслити високий рівень практичного значення отриманих авторами результатів дослідження, які стануть у нагоді всім учасникам сучасного ринкового середовища, розвиток якого з об'єктивних причин залежить від якості інформаційного забезпечення внутрішніх служб та зовнішніх користувачів.

Матеріал монографії містить вагомі науково обґрунтовані результати, що будуть цікавими представникам різних наукових шкіл, корисними для молодих науковців та є суттєвими для всіх учених, яким важливо розвинути облікову науку до рівня кращого наукового знання, затребуваного з точки зору відповідності провідному зарубіжному досвіду щодо динаміки економіки та суспільства загалом.